

NORGES HØYESTERETT

Den 3. desember 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Tjomsland og Normann i

HR-2013-02513-U, (sak nr. 2013/2001), sivil sak, anke over kjennelse:

Activ Advokater ANS

(advokat Eirik Schütz)

mot

Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet

(Regjeringsadvokaten v/advokatfullmektig
Jenny Sandvig)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmålet om et advokatfirma har rettslig interesse i å få dom for at vedtak om avslag på søknad om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 fra firmaets klienter, er ugyldige.
- (2) Ved stevning 5. oktober 2012 gikk Activ Advokater ANS (Activ) til sak mot staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet med påstand om at fem vedtak fattet av NAV Drift og utvikling var ugyldige. De fem vedtakene gjaldt avslag på dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven for firmaets klienter, og problemstillingen i sakene var om forvaltningsloven § 36 første ledd gir rett til dekning av sakskostnader der førsteinstansens vedtak oppheves og saken blir sendt tilbake for ny behandling, det vil si om opphevelse da er en endring av det opprinnelige vedtaket "til gunst" for parten.
- (3) Staten la ned påstand om at saken måtte avvises på grunn av manglende rettslig interesse hos saksøker, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd.
- (4) Bergen tingrett avsa 22. mars 2013 kjennelse med slik slutning:

"Saken fremmes."

- (5) Staten anket kjennelsen.
- (6) Gulating lagmannsrett avsa 26. august 2013 kjennelse med slik slutning:
- "1. Saken avvises.
  2. I sakskostnader betaler Activ Advokater ANS kroner 18.900 – attentusennihundre – til Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen."
- (7) *Activ* har anket over lagmannsrettens rettsanvendelse. I anken og et supplerende prosesskrift hevder *Activ* å ha et reelt behov for å få kravet avgjort, og tilstrekkelig tilknytning til det, jf. tvisteloven § 1-3. Det er bl.a. anført at utfallet av saken klart vil ha økonomiske konsekvenser for *Activ* fordi medhold i et krav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 vil medføre at *Activ* kan få dekket sitt salær i sakene etter faktisk medgått tid, og ikke etter stykkprisforskriften som gjelder ved fri rettshjelp.
- (8) *Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet* har inngitt tilsvarende, og slutter seg her i hovedsak til begrunnelsen i lagmannsrettens kjennelse. Det er i anketilsvaret og et etterfølgende prosesskriv argumentert for at *Activ*'s tilknytning til kravet i saken gjelder ikke er tilstrekkelig til å begrunne rettslig interesse for *Activ*, jf. tvisteloven § 1-3.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken gjelder en avgjørelse fra lagmannsretten som avviser en sak fra tingretten fordi saken ikke hører under domstolene. Ankeutvalget har derfor full kompetanse i saken, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav a.
- (10) Saken gjelder spørsmål om vilkårene for rettslig interesse er oppfylte. Spørsmålet er om et advokatfirma kan gå til søksmål mot staten med krav om at vedtak fattet i fem saker som gjelder firmaets klienter er ugyldige. Vedtakene gjelder avslag på dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 første ledd i saker der førsteinstansens vedtak oppheves og saken er sendt tilbake for ny behandling.
- (11) Bestemmelsen i tvisteloven § 1-3 oppstiller to kumulative hovedvilkår; saken må gjelde "rettskrav" og saksøker må påvise et "reelt behov" for å få kravet avgjort. Behovskravet skal avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd. Det er behovskravet som er temaet i denne saken.
- (12) Partene, som har fått avslag på dekning av sakskostnadene, har selvsagt anledning til å gå til sak om gyldigheten av vedtakene. Spørsmålet er om partenes advokat har tilstrekkelig tilknytning til kravet i saken for å kunne gå til sak. Er med andre ord advokatfirmaet berørt av vedtakene på en slik måte at det fremtrer som naturlig at det opptrer som saksøker i saken?
- (13) I Ot.prp. nr. 51 (2004 – 2005) side 366 sies det blant annet følgende om kravet til tilknytning i offentligrettslige forhold:

"I offentligrettslige forhold vil den myndighetsutøvelsen retter seg mot, selvsagt ha tilstrekkelig tilknytning ved søksmål om rettmessigheten av den aktuelle myndighetsutøvelsen. Generelt vil saksøkeren ha tilstrekkelig tilknytning i sak om rettmessigheten av myndighetsutøvelse dersom saksøkeren er berørt i en slik grad at det framtrer som naturlig at vedkommende opptrer som saksøker og gjør gjeldende krav fundert på hensyn som ivaretas av den aktuelle forvaltningsbestemmelse, se utredningen del II kap 5.2 (s. 188). Også ellers hvor saksøkeren blir klart berørt av vedtaket, kan det

foreligge en tilstrekkelig tilknytning. I dette ligger det en viss utvidelse av søksmålsadgangen sammenlignet med gjeldende rett, for eksempel sammenlignet med Rt. 1982 s. 908. Hvorvidt saksøkeren ville hatt rettslig klageinteresse etter forvaltningsloven § 28, vil også kunne vektlegges, se Rt. 1986 s. 1164 og Rt. 1993 s. 445."

- (14) Det er – som det fremgår av det siterte – i en del situasjoner mulig for andre enn den som var part i det underliggende forvaltningsvedtak å gå til sak om vedtakets gyldighet. Som eksempel på en slik situasjon nevnes i NOU 2001:32 bind A side 188 at eier av fast eiendom vil kunne reise søksmål om rettmessigheten av utnyttelsen av naboeiendom. Denne saken gjelder en ganske annen type tilknytning enn den som en nabo har til en eiendom.
- (15) I Ot.prp. nr. 3 (1975–1977) side 101 er det uttalt at hovedbegrunnelsen for bestemmelsen [i forvaltningsloven § 36] er at det kan være rimelig at det offentlige dekker de utgifter som en person pådrar seg for å få endret uriktige forvaltningsvedtak". Her har partene fått dekning av sakskostnader etter fri rettshjelpsordningen.
- (16) Activ har anført at utfallet av saken vil ha økonomiske konsekvenser for advokatfirmaet fordi medhold i kravet om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 vil medføre at det får dekket sitt salær etter medgått tid, og ikke etter stykkprisforskriften som gjelder ved fri rettshjelp. Partene har her gitt uttrykk for forskjellig syn på forholdet mellom reglene om fri rettshjelp og bestemmelsen i forvaltningsloven § 36. Det er imidlertid ikke nødvendig for ankeutvalget å gå nærmere inn på de spørsmål som her er reist. Den indirekte fordel for advokatfirmaet – som det eventuelt her er tale om – vil etter ankeutvalgets mening ikke gi advokatfirmaet tilstrekkelig tilknytning til søksmålsgjenstanden til at firmaet har rettslig interesse i saken.
- (17) I visse tilfeller er myndighetsutøvelsen i et offentligrettslig forhold så nært knyttet opp til den konkrete parten og hans interesser at bare han kan angripe den ved søksmål. I Schei m.fl. Tvisteloven Kommentartutgave, annen utgave, bind I side 35 nevnes noen eksempler fra rettspraksis på dette. Ankeutvalget mener at det foreligger en slik situasjon her. Utvalget viser til at vedtakene om dekning av sakskostnader avhenger av partenes forhold og i så hensende må ansees å være av personlig karakter. Ankeutvalget mener at spørsmålet om det i slike tilfeller skal reises søksmål om vedtakets gyldighet, fullt ut må bero på hva parten selv ønsker. Dette må gjelde også når saken - slik som i dette tilfellet - reiser et prinsipielt tolkingsspørsmål. Selv om advokaten indirekte i noen grad skulle bli berørt av vedtaket, kan ikke det være tilstrekkelig til at han skal kunne gå til søksmål om vedtakets gyldighet.
- (18) Partene har gitt uttrykk for ulik oppfatning av om advokaten i slike tilfeller vil ha rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Det er på det rene at det ikke foreligger noen praksis av betydning som bygger på at advokaten her har rettslig klageinteresse. Dette synspunkt får derfor ikke betydning for det foreliggende spørsmål.
- (19) Ankeutvalget er på denne bakgrunn kommet til at vilkårene i tvisteloven § 1-3 ikke er oppfylt, og at anken dermed må bli å forkaste.
- (20) Anken har ikke ført frem og staten skal - i samsvar med lovens hovedregel - ha dekket sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2. Det foreligger ikke tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta advokatfirmaet for sakskostnadsansvaret. Staten har krevet dekket 6 750 kroner. Kostnadene anses nødvendige og tilkjennes.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader betaler Activ Advokater ANS 6 750 – sekstusensyvhundreogfemti – kroner til staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Steinar Tjomsland
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: